

Wommelgemse Heemkundige Kring "De Kaeck" VZW

MEDEDELINGENBLAD

Ledenblad: april – mei 2023- nummer 404
Tweemaandelijks tijdschrift, verschijnt op 1 februari, 1 april, 1 juni,
1 augustus, 1 oktober, 1 december
Oplage: 180 expl.
ISSN=0777-804X

Verantwoordelijke uitgever: Eddy Smits- Schaarbosstraat 10 – 2160 Wommelgem – tel.: 03/354.40.72
www.dekaeck.be – e-mail: dekaeckes@gmail.com
Bankrekening (IBAN) : BE12 9799 5205 4092 "W.H.K. De Kaeck "

TE NOTEREN:

16 april: Proevertje Wommelgemse pannenkoek*
21 april: Geleid bezoek aan de Sint Paulus kerk Antwerpen*.
27 april: Davidsfonds - lezing "Sp(r)aakmakende verhalen uit Azie*
1 mei tot 30 juni: fototentoonstelling Sint-Jansfeesten*.
13 mei: Dagreis 's Hertogenbosch*
4 juni: Open kerkendag *
24-25 juni: Sint-Jansfeesten
23 juli: dagfietstocht

* MEER INFORMATIE AANGAANDE DEZE ACTIVITEITEN IN DIT NUMMER

SCHENKINGEN

* Silvia Moons schonk ons een prachtige schilderij van August Vleminckx. Het werk geeft een zicht op onze kerktoeren gezien vanuit het Kallement.
* De familie Torfs uit de Welkomstraat bezorgde ons een verzameling foto's, schriftjes, bidprentjes en novenen.
* Ook van de familie Delva mochten we nogmaals heel wat heemkundige documentatie ontvangen.

PROEVERTJE Wommelgemse Pannenkoek – 16 april 2023

De "creatie" van onze Wommelgemse pannenkoek is een feit. Enkele bestuursleden hebben hem al eens mogen proeven.... Er was een "rode" versie en een "groene"; de keuze viel op de "groene" pannenkoek. Thans is het de beurt aan onze leden. Op zondag 16 april krijgen 24 leden(!) de kans om onze pannenkoek te verorberen en er tevens een "oordeel" over uit te

spreken. Uur van afspraak: 17.30 uur in het documentatiecentrum, Fort II straat 1.
Wil je ook komen proeven, wees er dan als de kippen bij want er zijn nog maar een tiental plaatsen vrij.

Let op: deze proeverij is niet gratis en kost, voor het volledige menu 20,-Euro ! U hoeft niet op voorhand te betalen maar u moet u wel inschrijven bij onze voorzitter Eddy Smits (E-mail: zie boven , tel. 03/354.40.72). Hij weet u dan ook te vertellen of je nog bij de "gelukkigen" hoort of niet....

GELEID BEZOEK aan de Sint Paulus-kerk te Antwerpen - 21 april 2023 (herinnering)

Op 21 april voorzien we een bezoek aan de Sint-Paulus-kerk in Antwerpen. Gidsen leiden ons rond in deze prachtige laat-gotische kerk en belichten haar geschiedenis van de oprichting tot heden

We voorzien GEEN gezamenlijk vervoer m.a.w. iedereen moet op eigen kracht ter plaatse geraken .... En hoe geraken we aan de Sint-Pauluskerk.... Neem tram 9 aan Silsburg (er is alle 10 minuten een tram.) Deze tram neem je tot halte Meir (deze halte is ondergronds). De rit tot halte Meir duurt ongeveer een half uur. Je verlaat het metrostation in de richting Sint-Kathelijnevest. Verder volg je, te voet, het volgende traject: Sint-Kathelijnevest,

Minderbroedersrui, Sint-Paulusstraat. Wandeltijd ongeveer 15 minuten.

Ongeveer halweg in de Sint-Paulusstraat is er aan de linkerkant een hele grote, zwarte, houten poort. Leden die niet goed te been zijn kunnen in het begin van de Sint-Kathelijnevest tram 7 nemen. Er is een halte aan de Sint-Paulusplaats, dit is een beetje voorbij de grote poort. Men moet dan even een stukje te voet terug door de Sint-Paulusstraat. Daar komen we samen om het bezoek te beginnen. De rondleiding duurt 1,5 uur en start om 14.30 uur. Om tijdig ter plaatse te zijn moet je ten laatste de tram nemen om 13u30. Dan heb je nog een beetje tijd over. Na het bezoek is er nog een drankje voorzien ergens aan de Scheldekaaien.

BELANGRIJK:

Deelname in de kosten: 10 Euro. Gelieve dit bedrag over te schrijven op onze bankrekening (zie boven) vóór 17 april. Zo weten wij wie we mogen verwachten.

FOTOTENTOONSTELLING over 50 jaar Sint-Jansfeesten – 1/05 tot 28/06

Van 1 mei tot 28 juni loopt er in het “Brieleke” een fototentoonstelling over 50 jaar Sint-Jansfeesten. In onze vorige uitgave vroegen we onze leden of zij nog foto's bezaten uit de beginperiode van deze feesten. 't Moet zijn dat er toen niemand over een fototoestel beschikte want we kregen geen reactie op onze vraag. Nu, als je toch nog een foto zou vinden en je bezorgt ze ons voor 14 april dan maken we er nog een scan van en kan ze nog opgenomen worden in de tentoonstelling.

Foto uit 1972: de “paardentram vertrekt aan de Kaeck met bestemming Sint Jansfeesten”.

Open Kerkendag op 4 juni

Ook dit jaar verleent de Heemkundige Kring haar medewerking aan de “Open Kerkendag”. Ditmaal zetten we de eeuwenoude Sint-Janskapel in de kijker. Vanaf 13.00 u. kun je de kapel bezoeken en luisteren naar verhalen verteld door onze medewerkers.

DAGUITSTAP naar 's Hertogenbosch en Bokhoven

Op zaterdag 13 mei 2023 organiseert De Wommelgemse Heemkundige Kring De Kaeck een busuitstap naar 's Hertogenbosch en Bokhoven.

Het programma voorziet:

8.00 uur: Vertrek aan Het Brieleke

9.30 uur: aankomst met een kop koffie of thee met een Bossche bol (een specialiteit van de stad) of appeltaart
Voormiddag: Stadswandeling onder leiding van een gids

13.00 uur - Lunchbuffet in Hotel Central met volgende mogelijkheden:

Huisgemaakte seizoensoep

Hartige warme snack Variatie aan broodsoorten van de warme bakker en harde luxe broodjes

Saladebuffet met garnituren Variatie aan vleeswaren en selectie kazen; jong belegen,

Old Amsterdam en romige brie

Diverse zoetwaren en broodbeleg

Verse fruitsalade, Verse “jus d’orange” en halfvolle melk

14.45u : Rondvaart met een bootje op de Binnendieze.

Rond 16.30 uur: bezoek aan de kerk van Bokhoven en het praalgraf van Engelbert II van Bokhoven van Immerseel en Helene de Montmorency Aansluitend een korte wandeling langs de Maas tot het Veerhuis waar voor het vertrek (voor eigen rekening) nog iets kan gegeten en/of gedronken worden.

Dit alles voor de prijs van 62 euro.

Slechts 50 plaatsen beschikbaar. Inschrijven bij Nicole Heylen - Rek.: BE12 9799 5205 4092 Heemkundige Kring “De Kaeck”. Uw inschrijving is definitief na overschrijving van de deelnamesom .

NECROLOGIE

Op 3 februari 2023 overleed in het WZC Millegem -Ranst ons lid Leonie van Beylen. Ze werd geboren te Broechem op 3 april 1927 en was weduwe van Frans Moons. Leonie was een bekend en graag gezien “gezicht” in onze kring. Tot op hoge leeftijd liet ze geen activiteit van “De Kaeck” aan haar voorbij gaan. Ten gevolge van een val

kon ze de laatste tijd niet meer zo goed “uit de voeten” en verbleef ze in het woon- en zorgcentrum Millegem.

WAT VOORBIJ IS

11 Maart – Lezing

“Wommelgem in de herfst van WOII”

Een verrassende en boeiende voordracht gehouden door ons lid Niko Van Kerckhove. Uit de uiteenzetting bleek

dat Niko een specialist is op dit domein. Hij wist ons dingen te vertellen die voor ons “nieuw” waren en corrigeerde ook verhalen over gebeurtenissen tijdens WOII. Zo het verhaal over de V-bom die op het voetbalplein aan de Antverpiastraat viel en “Poolse” soldaten hiervan het slachtoffer waren. Het waren evenwel geen Polen maar Engelsen.... Een tof fragment uit de lezing was het getoonde beeldmateriaal van de Canadese Black Watch bij hun bezoek aan ijssalon “Bij Romain” in de “Lange Reep”. (De volledige film is te zien op YouTube-War Stories-Black Watch Snipers)

Tot slot: de lezing trok heel wat luisteraars aan. Er zaten meer dan veertig belangstellende op “de zolder” van het documentatiecentrum.....

Een zeldzame foto van de bevrijding van Wommelgem. De grote sherman tank zal waarschijnlijk tot het 23rd Hussars Regiment van de 11th Armoured Division toebehoord hebben.

(N. Van Kerckhoven)

18 maart – Algemene Vergadering

Op de algemene vergadering van 18 maart laatstleden waren 44 leden aanwezig en noteerden we 3 volmachten. Een totaal van 47 stemgerechtigde leden. De vergadering kende een normaal verloop en de fotoreportage over het afgelopen jaar heel wat bijval. (Bedankt Herman!) Bijzonder dit jaar was de goedkeuring van de statuten die aan de huidige wetgeving werden aangepast. (Een verplichting die in orde moet zijn voor 1 januari 2024!). Na een korte toelichting werden de statuten goedgekeurd. Vervolgens nam het bestuursorgaan (zo noemt tegenwoordig de vroegere Raad van Bestuur) collectief ontslag en de leden stelden zich herkiesbaar. Alle bestuurders werden herkozen. Een bijkomende kandidatuur was ingediend door Britt

Spelters. Ook zij werd verkozen. Het bestuursorgaan is heden als volgt samengesteld: Eduard (Eddy) Smits, Etienne Swaans, Nicole Heylen, Maurice Vonckx, Clement Huysmans, Jan Geudens en Britt Spelters. In tegenstelling tot vroeger werden zij nu aangesteld voor onbepaalde tijd.

Na de officiële plichtplegingen was het de beurt aan de jaarlijkse pannenkoekenslag. Ditmaal had Britt Spelters de deeg bereid en stond ze aan de bakplaat. 't Was een heerlijke smulpartij! (Bedankt Britt!)

Tijdens het verorberen van de pannenkoeken liep er ook een prachtige fotoreeks (samengesteld door Herman Meeus) over de familie Van der Beuren. Mooi en boeiend maar de beelden zijn spijtig genoeg verleden tijd.

En bij het DAVIDSFONDS - Sp(r)aakmakende verhalen uit Azië

Lezing door Grégory Lewyllie.

Globetrotter Grégory Lewyllie toert al vijftien jaar de wereld rond per fiets, meestal ver weg en voor een langere periode. Zo doorkruiste hij de voorbije jaren al heel wat landen in Latijns-Amerika en Azië. Telkens keert hij huiswaarts met fietstassen boordevol foto-en videomateriaal.

Grégory vertrok op 3 juni 2018 in Ieper voor een fietsreis die maar eventjes 22 maanden zou duren. Hij doorkruiste daarbij in totaal 27 landen. Wat zijn fietsreis doorheen Azië zo heel bijzonder maakte, was wel dat hij dat deed met een zelfgemaakte bamboefiets voorzien van zonnepanelen. Die uitzonderlijke fiets brengt hij mee. De voorstelling is een compilatie van hoogtepunten, nu eens hilarisch, dan weer ingetogen ontroerend, waarbij de focus op Azië ligt.

Waar: Foyer van Vrijtijdscentrum Brieleke, Brieleke 16, Wommelgem.

Wanneer: donderdag 27 april om 19.30 uur.

Deelname: 12 euro – leden 10 euro.

Inschrijven: smits.lies@hotmail.com of
francis.pauwels@skynet.be

Betalen op nummer BE05 7331 4219 6875 van Davidsfonds.

1 APRIL - GRAPPENDAG

Wellicht is 1 april reeds voorbij wanneer je deze mededelingen op het PC-scherm ziet of de gedrukte versie in uw brievenbus vindt. Toch willen we even terugkomen op deze bijzondere dag – de grappendag - in het jaar.

Waar het gebruik om op 1 april uw medemens een poets te bakken vandaan komt is niet bekend.

De meest geciteerde bron verwijst naar het jaar 1582 toen de juliaanse kalender vervangen werd door de gregoriaanse. Voor 1582 werd nieuwjaar gevierd ergens tussen 25 maart en 1 april. In het gregoriaanse systeem werd nieuwjaar vastgelegd op 1 januari. Mensen die aan het nieuwe systeem niet konden wennen of het gewoon niet wilden aanvaarden kregen tijdens “het oude nieuwjaar” uitnodigingen voor feestjes die niet doorgingen of kregen voor die tijd waardeloze geschenken. Die geschenken waren vaak vissen omdat men nog in de vastenperiode zat en dus geen vlees mocht eten. Later werden het namaakvissen en zo ontstond onze “aprilvis”.

Maar er zijn nog andere en oudere bronnen. De een al geloofwaardiger dan de andere. Zo zou een 1 april grap al vermeld zijn in een gedicht van Eloy d’Amerval uit 1508. En in 1539 schreef de Gentenaar Eduard de Dene een gedicht getiteld “Refereyn op verzendekens dacht welk den eersten april te zijne plach”. (In sommige bronnen spreekt men over de “Bruggeling” Eduard de Dene..) Het ging over een knecht die op 1 april door zijn meester op pad werd gestuurd met een onmogelijke opdracht. In Engeland zou er reeds een vermelding zijn in 1392 meer bepaald in de Canterbury Tales van Chaucer.

Volgens een andere theorie is 1 april ontstaan uit het middeleeuwse “Narrenfeest” - “La fête de fous” was vooral in Noord-Frankrijk van de 5de tot de 16de eeuw populair.

Het werd gevierd omstreeks 1 januari door het kiezen van een valse paus of bisschop en ging gepaard met allerlei rituelen en festiviteiten waarbij de geestelijkheid werd geparodieerd. Aan de basis hiervan lagen dan weer naar alle waarschijnlijkheid vroegere heidense [saturnalia](#).

“Das Narrenschiff”. In dit satirische gedicht uit 1494 worden de onzedelijkheid en de dwaasheid van het “Narrenfeest” gehekeld.

Er zijn nog meerdere verklaringen; zelfs het wisselvallige aprilweer wordt aangehaald. Ook een parallel met de Germaanse mythologie in de persoon van Loki zou volgens sommigen aan de basis van het gebruik kunnen liggen.

In verschillende landen zijn ook wel nationale gebeurtenissen aangevoerd als begin van de traditie. Deze verklaringen, die waarschijnlijk ooit zelf als aprilgrap zijn verzonden, leiden soms tot op de dag van vandaag een hardnekkig leven. Zo denkt men in Nederland nog vaak dat de grappenmakerij begonnen is met de inname van Den Briel door de watergeuzen op 1 april 1572, zoals blijkt uit een bekend gezegde: *Op 1 april verloor Alva zijn bril*. Het feit dat ook buiten Nederland 1 aprilgrappen worden gemaakt, wordt hier door onze Noorderburen over het hoofd gezien.

Het oudste verhaal dat we vonden is zo’n 500 jaar oud en komt uit India. Zij ontstaken vreugdevuren die de vernietiging van de boze God Holika symboliseerden.

In de oude Indiase legende de kwaadaardige demon Holika, de zus van een even kwaadaardige koning Hiranya kashipu, die zijn zoon Prahlad wegens ongehoorzaamheid wilde straffen door hem op de schoot van de - naar het verluidt onbrandbare - Holika te doen zitten in een vuur.

Tijdens dit feest gooide men water en rood poeder naar elkaar om het einde van de winter te vieren. Maar ze kende ook het gebruik om op deze dag argeloze mensen in de maling te nemen door ze onmogelijke opdrachten te laten uitvoeren.

**Werken mee aan dit nummer:
de Raad van Bestuur, Herman Meeus**